

Episcopo rogati, jussique à Sede Apostolica abstinere se debent à pœnis asperioribus, quæ sunt in apostatas constitutæ (3). Sæpe etiam Sedes Apostolica spatium temporis elargitur, quo apostatæ resipiscant, & eos ad se ultro venientes recipit, pœnasque temperat, quibus in illos jure animadvertere oporteret (4).

(1) Confer decretum editum à Congregatione Concilii die 21 Septembr. an. 1624., & approbatum ab Urbano VIII. §. 4., ac vide etiam Giralduum *Exposit. Jur. Pontific. par. 1. l. 3. tit. 31. sect. 536. p. 348.*

(2) *Cap. 24. de Regular. Vetus autem hæc est regula, & Gregorio IX. antiquior, sicuti ostendit Haefiens Disquisit. monastic. par. 2. l. 8. tract. 4. disq. 8.*

(3) Consule Benedictum XIV. *de Synod. diocæs. l. 13. c. 11. n. 11. & 12.* Quin etiam anno jubilæi Regulares apostatæ, qui sponte redeunt ad Religionem, quam deseruerunt cunctis soluti pœnis à Sede Apostolica veniam impetrant, modo à Regulari Superiore absolutionem petant, & culpam fateantur suam, atque emendationem polliceantur. Benedictus XIV. *Const. Pastoris 25. §. 1. t. 3. ejus Bullar. p. 150. ed. cit.*

(4) Benedictus XIV. *Const. Pastor bonus 95. §. 33. t. 1. ejus Bullar. p. 198. ed. cit.*

§. XI. Clerici etiam, qui suo relicto ordine, & habito à clericalis vitæ instituto deficiunt, & quod laicorum est proprium, vitæ genus suscipiunt, inter apostatas recensentur (1). Hi plectuntur pœna excommunicationis (2), fiunt infames (3), & irregulares (4), amittunt privilegia clericatus (5), & frustra moniti ab Episcopo in carceres conjiciendi sunt (6).

(1) Minores clerici, qui beneficium non habent, apostatæ non fiunt, ut omnes sentiunt; quoniam suo lubitu clericalis vitæ institutum deserere, & nuptias inire possunt. Sed num clerici minores, qui beneficium habent, incidant in apostasiam saltem latius acceptam, disputant Pirhingius *Jus canon. l. 5. tit. 9. n. 4.* & Schmier *par. 2. de Delict. c. 3. n. 73.*

(2) Quæ excommunicatio latæ sententiæ est, si clericus apostata matrimonium contraxerit *Clem. unic. de consaguinit.* Atque hæc quidem pœna contra apostatas, qui clericatum, aut regulare institutum deseruerunt, sane vetus est, eaque jam constituta à Concilio Chalcedonensi, *can. 7.*, quem describit Gratianus *can. 3. caus. 20. q. 3.*

(3) *Can. 23. caus. 2. q. 7., et can. 2. caus. 3. q. 4.*

(4) Irregularitas hæc oritur ex infamia, nisi apostata matrimonium

contraxerit, quia tunc ob bigamiam similitudinariam irregularis fiet *c. 4. & 7. de Bigam. non ordin.*

(5) *C. 3. & 25. de Senten. excom.*

(6) *C. 5. de Apostat.*

TITULUS IV.

De hæresi.

I. Hæresis quid?

II. Catholicæ Ecclesiæ fidem sequi omnes debent.

III. ad VI. Judicium Ecclesiæ, & Summi Pontificis in rebus fidei. Utrumque errori subesse non potest.

VII. Hæreticus etiam qui sciens prudens in fide dubitat.

VIII. Suspectus de hæresi.

IX. Hæreticorum pœnæ ab Ecclesiâ constitutæ.

X. Pœnæ in clericos qui in hæresim incidunt.

XI. Pœnæ inductæ à Jure civili.

XII. Hæretici ad Catholicam Ecclesiâ redeunt.

XIII. Antiqua de his Ecclesiæ disciplina.

§. I.

Hæresis Græcis, Latinis est *secta*, atque apud eos hoc vocabulum, tam in bonam, quam in malam partem accipitur. Sed antiquissima ecclesiasticorum scriptorum consuetudine vox hæc male sonat, & significat voluntarium errorem intellectus Christiani hominis in fide cum pertinacia voluntatis. Ergo non omnis error statim aliquem hæreticum facit; sed tantum qui in fide, & qui cum voluntatis pertinacia conjunctus est (1).

(1) Hunc sane spectat illud Augustini: "errore possum sed hæreticus non ero;" quia scilicet pertinax in errore non ero, sed eum cognitum statim abjiciam, meque in ecclesiæ sinum conjiciam.

§. II. Fides, quam omnes sequi debemus, est fides, quam sequitur Ecclesia catholica, quamque ipsa omnibus credendam proponit. Nam ei creditum est doctrinæ depositum, & ideo quidquid ipsa probat probandum omnibus est, rejiciendum vero quidquid eadem rejicit (1). Sæpe novi exoriuntur errores, qui fidem infuscant, atque homines abstrahere à veritate possent, nisi præsto esset

certum, fixumque iudicium, quod fallere, & falli nequit, & cui tuto adhærere possumus. Quare hoc iudicium reddidit Ecclesia, quæ cum errorem aliquem tamquam hæreticum condemnavit, quisquis ejus sententiæ obfirmato in errore animo resistit, hæreticus est (2).

(1) Ut quis hæreticus sit, necesse est, quod resistat fidei dogmati ab Ecclesia recepto. Ex quo efficitur, ut hæreticus haberi non possit, qui opiniones sequitur, de quibus nondum ab Ecclesia iudicium latum est.

(3) Iudicium Ecclesiæ intelligitur iudicium Episcoporum, qui cum unitatis centro, hoc est cum Summo Pontifice consentiunt. Nam hi Ecclesiam efficiunt quam *docentem*, aut *regentem* appellamus, & quidquid ab ipsis aut de fide, aut de moribus definitum est apud omnes veritatis loco esse debet. Sed qui ægre ferunt Ecclesiæ iudicium, quod suis erroribus adversarium maxime esse sentiunt, eo rem adducere conantur, ut vix unquam certum, atque exploratum Ecclesiæ iudicium esse possit. Mitto antiquiores hæreticos Montanum, Donatistas, Nestorium, Iconomacos, Wiclefium, Lutherum, aliosque similes. Nostræ ætatis sectarii potissimum sequuntur Joannem du Verger, hominem satis notum nomine Abbatis S. Cyrani; quem ex testimonio S. Vicentii à Paula, & Cisterciensis Abbatis Joannis Jovaud de priores Ecclesiæ defectum, & contemptum Concilii Tridentini, quod ipse Scholasticorum cœtum appellabat, pietatis simulatione omnibus persuadere voluisse constat. Hi nimirum sunt verissimi hostes Ecclesiæ, licet in externa ejus communionem vivant, quorum animis alte hærent errores, quos litteris mandarunt Jansenius, & Quesnellus, quosque Sedes Apostolica, & consensus totius Catholice Ecclesiæ condemnavit. Audent hi homines ab hoc iudicio provocare, sed ne Ecclesiæ auctoritati, & doctrinæ impudenter obsistere videantur, ea diverticula quærunt, ut non illud esse videatur certum, fallique nescium Ecclesiæ iudicium quod catholicis omnibus revera est. Primum igitur Romanæ Ecclesiæ auctoritatem in discrimen revocant; deinde vero sic statuunt, Ecclesiam quidem in Synodo congregatam errori haud subesse, non item Ecclesiam per totum orbem diffusam, atque dispersam, nisi unanimis omnium consensus, idemque absolute sit. De his duobus paulo post dicam; nunc cetera prosequar, quæ sunt hujusmodi. Inquiunt videlicet in paucis, si ipsi opprimantur, residere veritatem, eosque hæreticos haberi non posse quamquam numero pauci obsistant ceteris, qui cum Summo Pontifice conjuncti sunt audiendam esse vocem plebis, quæ cum Pastoris voce consentiat, ut Ecclesiæ iudicium sit; uniuscujusque examini, si præsertim vitæ integer sit, definitiones esse subjiciendas, ut inde veritas elucescat; denique inferiorum clericorum cum Episcopis iudicium esse necessarium. De his omnibus dicam pro instituto meo pauca. Sane quod ajunt, in paucis inesse veritatem, cum opprimuntur id commune est, semperque

fuit hæreticis universis, qui semper sese opprimi conquesti sunt, atque hanc fuisse Donatarum, & Pelagianorum cantilenam, testatur Augustinus *Cont. lit. Petilian. l. 2. c. 45. opp. t. 8. col. 251. ed. Ven. Maurin. 1733. et t. 10. col. 858.* De Pelagianis id tradit Nestorius *ad Cælestinum Pont. apud Labbæum t. 3. conc. col. 899. ed. Ven.* "Julianus, & Florus, & Orentius, & Fabius . . . sæpe . . . suas causas, desleverunt tamquam orthodoxi temporibus orthodoxis persecutionem passim, si . . . insistent per singulos dies implentes aures omnium vocibus la-crimosis." Idem constat ex libello, quem Julianus nomine 18. Episcoporum dedit ad Zosimum P., & *l. de Bon. constant. apud la Fontaine in constit. Unigenitus t. 4. col. 1241.* Ipse Nestorius rescribens Cælestio Pelagiano apud Marium Mercatorem *p. 71. ed. Paris. 1673.* "Nolli ægre fere, inquit, venerabilis perferens ea, quæ inferuntur, asserentibus veritatem, & refugientibus pollutorum communionem; quia, & Sanctis, qui ante nostram ætatem extiterunt, gratæ fuerunt ærum-næ, & ipsæ quidem temporales erant, veritas autem æterna . . . Paulus hoc modo quoque, & Petrus interfecti sunt. Et quid amplius, dici opus est? Ita actum est semper per diversas tentationes pietate, currente. Nolli igitur à veritate deficiens eam prode." Eadem querela fuit Petri Abailardi adversus S. Bernardum, ac Sedem Apostolicam, & eadem Calvini in *Præfat. antidot. adversus Concilium Tridentinum.* Verum querelam & errorem hæreticorum integravit Quesnellus *prop. 66. ad 100. quem, sequitur Labordius P. Temoignage de laverüe.* Omnino contra omnem veri speciem, & contra omnium Patrum auctoritatem. Quis enim caput, & partem fere totam Ecclesiæ, cui Christus semper se adfuturum promisit, veritatem in uno, aut altero membro sitam opprimere posse arbitrabitur: *Contra Divinum legem*, inquit Liberius P. *Epist. 4. ad Constantium* apud Coustantium *Epist. Rom. Pontif. col. 424.* "visum est, cum Episcoporum numerus pro Athanasio, major existeret, in parte aliqua commodare consensus;" ipseque Athanasius *Ep. ad Jovian. Imperat. de Fid. n. 2. opp. t. 1. par. 2. p. 623. ed. Patav. 1777.* "Quæ enim sit, inquit, omnium illarum Ecclesiarum, sententia, & experientia novimus, & earum, habemus litteras. Nec vero te fugit, Piissime Auguste, tametsi pauci quidam huic fidei adversantur, præjudicium tamen facere non posse, quippe cum Orbis universus Apostolicam fidem retineat." Basilius quoque *Ep. 204. ad Neocæsar. n. 7. opp. t. 3. p. 307. ed. Maurin. Paris. 1730.* "Justius, inquit, est autem res nostras judicari non ex uno, aut altero non recte in veritate ambulantis, sed ex multitudine Episcoporum, qui nobis in toto terrarum orbe per Domini gratiam conjuncti sunt." Augustinus *contr. Crescon. l. 3. c. 3. opp. t. 9. col. 437. ed. Maurin. Ven. 1733.* "Si omnino, credendum sit, ait, quinquaginta Episcopis Orientalium. . . contra tot millia Episcoporum, quibus hic error in toto orbe displicuit." Confer eundem Augustinum *Advers. Parmenian. l. 3. c. 6. t. 9. col. 75.*, Concilium Ephesinum in *Relat. Synodi ad Impp. act. 5. apud Labbæum t. 3. col. 1187. ed. Ven.*, cujus hæc verba sunt: "Perabsurdum enim est 200.

& 10. SS. Episcoporum synodo, quibus & universa Occidentalium SS. Episcoporum multitudo, & per ipsos reliquus totus terrarum orbis consensit, triginta tantum numero sese opponere; præterea S. Bernardum *Ep. 126. n. 11. opp. t. 1. p. 57. ed. Ven. 1765.* Vere ac sapienter Clerus Gallicanus "Lettre écrite au Roy par l'assemblée Generale du Clerge, de France tenue à Paris l'année 1731." t. 12. *Act. Cler. Gall. p. 1671.* absurdam opinionem illorum, qui in paucis veritatem residere inquirunt, perstringit his verbis: "Le grand objet des Sectaires est de combattre, & de rendre odieuse l'autorité du corps des Pasteurs unis à leur Chef pour y substituer celle de quatre, ou cinq Eveques Refractaires, Systems monstrueux, qui sappe les fondemens de la Religion, qui détruit l'universalité, & la visibilité de l'Eglise; & réduit les fideles comme les Protestans, à n'avoir plus de regle fixe de leur creance." Certe quis non intelligit, nullam jam hæresim, & neminem futurum hæreticum, si paucis liceat Ecclesiæ judicio resistere? Omnes enim, qui propter errores ab Ecclesia condemnantur, sese opprimi quererentur, & penes se veritatem esse contenderent. Ergo Ecclesia, quæ ab ipsis dissentit, in errore versaretur, atque ita satis esset, quod ipsa hæreticos condemnaret, ut desineret esse Ecclesia catholica, hoc est columna, & firmamentum veritatis. Nam quibus hæreticis non illud præsto esset diverticulum, ut Ecclesiæ judicium impune despicerent, erroremque suum probare, ac tueri possent? Ergo Lutherani, Calviniani, ceteri non amplius erunt hæretici; quoniam omnibus idem patet effugium, & omnes pari jure cum Quesnelo veritatem penes se esse arbitrantur. Quos vero ex multiplici illo numero hæreticorum, quibus omnibus dissimiles, interque se pugnantis sententiæ sunt, ceteris præferendos putabimus. Omnes penes se veritatem habere censent, & tamen si qua secta veritatem haberet, eam certe habere non possent reliquæ sectæ, quæ ab aliis quam maxime discrepant. Ergo ut intelligatur, qui veritatem sequantur, quique in errore versentur, oportet adesse judicem, qui certo definiat, quis insistat in veritate, & quis ab ea procul absit. Hic autem judex non alius esse potest, quam Ecclesia, cui Christus fidei depositum commisit, hoc est Ecclesia Catholica Romana, ad quam tantum pertinent ea signa, quæ veram Christi Ecclesiam distinguunt, ut demonstratum est in *Prolegomenis c. 1. §. 13. & seq. t. 1.* Hæc una penes se habet veritatem, quam à Christo accepit perpetuo custodiendam, hæc hæreticos pronuntiat Zuinglianos, Anabaptistas, Lutheranos, Calvinianos, ceteros, quoniam cum hi omnes ab ea discrepent, discrepant à veritate, quæ extra eam esse non potest. Neminem ipsa opprimit, sed curat, ut veritas, quam integram custodire debet, hominum erroribus non opprimatur, eique semper adest spiritus veritatis usque ad consummationem sæculi, sive pacata, & tranquilla sint tempora, sive adversitatibus affligatur. Confer quæ ea de re scripsit Franciscus Simonis Beiga *de Fraudibus hæret. par. 3. fr. 19.* At cum judicio Supremi Pastoris, & Episcoporum cum eo morali unanimitate consentientium necessarius est plebis consensus, sive, ut alii scribunt, vox testimonii traditionis, ita ut illud sine plebis consensu, ac testimonio vim nullam ha-

beat? Hoc quoque Appellantes à Calvino, & Protestantibus arripere non dubitarunt. Nam id expresse litteris mandavit Calvinus *Inst. l. 4. c. 1. n. 22.*, eademque est sententia Lutheri *de Captivitate Babilon. tit. de Ordine §. Quid si cogerebantur opp. t. 2. p. 85. ed. Viterberg. 1562.*, & Apostata M. Antonio de Dominis *l. 1. c. 12. n. 42.* Eodem quoque spectat Richerius *de Potest. eccles. & civ.*, cujus doctrinam duo concilia provincialia an. 1612. habita gravissima iniusta nota confixerunt, quippe quæ contineret "multas propositiones, expositiones, & allegationes erroneas, scandalosas, schismaticas, & ut sonant hæreticas." Hæc duces, & auctores sequuntur Quesnellus *pr. 73.*, & in *Memor.*, Auctor libri *Renouement de liberté*, Labordius "Temoignage de la verité," Auctor epistolæ à M. l' Eveque d' Autun, Auctor operis *Apologie de Curiez de Paris*, Auctor operis *Nouveaux memoires sur l'appel*, Auctor libri *De la droit & canonicité de l'appel*, Febronijs, alique similes, Horum commenta egregie refutarunt plures viri docti, præsertim Melchior Canus *de loc. Theolog. l. 4. c. 4. concl. 41.*, Bossuetius *Histor. variat. l. 11. n. 14.*, & in *Conférence de M. Bossuet*, Auctor libri *Reflexion sur non écrit.* Niccolius *Les pretendus Reformez convaincus de Schisme l. 3. c. 9.*, & *de l'Unité de l'Eglise l. 3. c. 14.* Schefmacher *lit. 6.* Tournelius *Tract. de Ecclesia par. 2. art. 9.*, Card. Gotus *in Vera Eccl. Christ. t. 1. c. 15. & seq.*, & in *Colloq. ad. Pinenin. par. 3. colloq. 4. n. 4. et seq.*, Fenelonius Archiepiscopus Cameracensis *Instruction Pastorale an. 1728.* Card. de Bissy *Instruction Pastorale an. 1725.* Languetus Episcopus Svevionensis *Instruction 2. an. 1718. n. 27. & seq.* Denique hæc doctrina tamquam hæretica in M. Antonio de Dominis à Sorbona damnata est. Revera plura sunt, ut ostendi in *Prolegomenis c. 2. §. 18. p. 17. et 18. t. 1.*, sacrarum Scripturarum loca, in quibus omnis docendi, pascendi, regendi potestas non plebi, sed tantum Apostolis, omnibus, aut nominatim Petro data est, atque absurdum esset ea, quæ Apostolis hoc est Præfectis dicta sunt, ad plebem detorquere. Hujus vero ab Apostolis, eorumque successoribus exercitæ potestatis pleni sunt Sacrarum Scripturarum, & ecclesiasticæ historiæ libri, eamque testatissimam faciunt Patres universi, præsertim Ignatius M. *Ep. ad Tralitan. n. 70.* apud Cotelerium *PP. Apostol. v. 2. p. 63. ed. Amstelædam 1724.* Cyprianus *de Unit. Eccles. p. 78. ed. Amstelædam 1700.* Gregorius Nanzianzenus *Orat. 9. p. 154. ed. Colonia 1690.* Ambrosius, Augustinus, Chrysostomus, Hilarius, Gregorius, ceteri Patres, quos laudat Niccolius *de l'Unité de l'Eglise liv. 3. Chap. 14.*, ubi omnes diluuntur Appellantium objectiones, quæ eadem ac Protestantium sunt. Ac non modo sacris litteris, & traditioni adversantur, qui populi consensus, & suffragium necessarium putant, ut Ecclesiæ judicium existat, sed etiam prorsus ridicule certum, ac falli nescium judicium expectant à multitudine imperita, levi, inconstanti, cujus, ut plurimum, diversæ sunt sententiæ, quæ partium studiis rapitur, quæ facile in errorem inducitur. Omnia hæc enucleate, copioseque persequitur doctissimus Mamechius *Orig. et antiq. Christian. l. 4. par. 2. c. 1. §. 4. t. 5. p. 256. seq.*

Quod vero dicitur de subjiendis uniuscujusque examini definitionibus, id, ut recte observat Cl. Bolgenius in opere, cui titulus *Risposta al quesito Cosa è un appellante?* n. 328. seq. p. 516. seq., recidit in examen, & spiritum privatum Protestantium, quem errorem late refutarunt Bellarminus *Controv. l. 3. de Verbo Dei c. 3. t. 1. opp. p. 68. ed. Ven. 1721.*, Bossuetius *Histor. variat. l. 10. c. 15. seq.*, & *Instruct. sur l' Eglise & conferance avec le Ministre*; Arnaldus *Perpetuité de la foi t. 1. chap. 3.*, Nicolius *Prejugez. legit. chap. 14.*; & *Pretendu reformé convaincu de schisme liv. 2. chap. 7.*, Scheffmacher *lit. 2. aliique*, quos longum est recensere. Principio quomodo hoc examen in tanta hominum multitudine fieri potest, & quem demum exitum consequetur? Deinde si rem uniuscujusque examini permittimus, equod jam erit judicium omnibus unum, certum, fixum, stabile, errore non subjectum; quis jam erit hæreticus, qui cum privato examine errorem suum tueri, & probare non possit? Denique qui consensum secundi ordinis Presbyterorum requirunt, ut Ecclesie judicium ratum firmum sit, ii revocant errorem Aetii, de quo loquitur Sanctus Epiphanius *Hæres. 75. num. 3. t. 1. pag. 906. & seq. ed. Colonia 1682.*, quam antea revocarunt Valdenses, Wiclefita, Calviniani, Angli Presbyteriani, Richerius, quemque inter ceteros late refutarunt Bellarminus *de Eccles. milit. l. 3. c. 16. p. 75. opp. t. 2. ed. Venet. 1721.*, Petavius *de Hierar. Eccles. l. 4. c. 2. n. 5. t. 6. p. 178. ed. Ven. 1757.*, N. Alexander *Histor. Eccles. ad sæc. 4. Dissert. 44. t. 4. p. 618. ed. Ven. 1776.*, Niccolius *Pretend. reform. convainc. de schism. liv. 3. chap. 10.*, Veith. *Richerii system. confut. sect. 2. §. 54. n. 46. et seq. p. 299. et seq.*, & Bolgenius *Esame della vera idea della S. Sede n. 1. et seq. p. 8. et seq.*, & in cit. libr. *Risposta al quesito Cosa è un appellante n. 279. p. 437.* Sane docendi, pascendi, regendi potestas non Presbyteris, sed Apostolis, eorumque successoribus à Christo data est, semper Ecclesiarum regimini, & administrationi Episcopi sunt præpositi, non Presbyteri; in conciliis œcumenicis ab Episcopis editum est judicium, quod Christianis omnibus veritatis loco esse deberet. Atque id adeo verum est, ut semper Ecclesia generalia Concilia designaverit tantum expresso numero Episcoporum, qui iis interfuerant. Ita cum memorat Episcopos 318., aut Episcopos 600., intelligit Concilium Nicænum, aut Chalcedonense, quoniam à totidem Episcopis duo illa Concilia constituuntur. Quod si aliquibus conciliis etiam Presbyteros interfuisse constat, id factum est vel ex consensu Episcoporum, quibus certos Presbyteros vocare placuit, qui sapientia præstarent, vel ut absentium Episcoporum vices agerent, ut ostendi in *Prolegomen. c. 3. §. 40. p. 36. t. 1.* Hinc Episcopi subscribebant hac formula: *N. Episcopus judicans subscripsi*: sed à subscriptionibus Presbyterorum aberat, ut judicans, ut pateret, in Conciliis Episcopos proprie judices esse; & in Concilio Chalcedonensi *act. 1. col. 886. t. 4. Collect.* Labbæi habentur hæc foras mittite superfluos, concilium Episcoporum est. Rem concludam egregiis verbis Cleri Gallicani *Harangue faite au Roy à Versailles le 17. Sept. 1730. pour la Clotura de l' Assemblée Generale du Clergé de Fran-*

ce t. 12. Actor. Eccles. Gallic. p. 1760. ed. Paris. an. 1740., quæ verba sunt hæc: "Le calme après lequel nous soupirons, ne scauroit se trouver, que dans la soumission aux Decrets de la Foi, & dans l' obeissance, ce à ceux, qui en sont les juges. Ce son les Evêques, & les Evêques seuls. C' est à eux qu' il appartient d' en decider les dogmes, de les enseigner, de les expliquer, de les garantir, d' en établir également la certitude, & l' écumenicité, & d' y soumettre les peuples, et p. 1674., ubi extat la Lettre écrite au Roy par l' Assemblée Generale du Clergé, de France tenue à Paris en l' année 1731., Nous le disons, inquiunt, avec douleur, la subordination s' affoiblit. Le simple Prêtre se me au rang des premiers Pasteurs, & prend la place des juges de la Foi. Des Curés de la Capitale de vôte Royaume osent dans un Memoire imprimé attaquer, ouvertement un Ordonnance, & une Instruction Pastorale de leur Archevêque, que sont hors de toute atteinte &c." Paucis ab hinc annis Bergomi prodiit egregius liber Marii Lupi *de Parochiis ante annum Christi millesimum*, quo in libro evidenter ostenditur, quam sero Parochi instituti in Ecclesia fuerint, ut proinde audiri nequeant, qui divinam eorum institutionem jactant.

§. III. Sed hoc judicium certum, & falli nescium extare semper in ecclesia debet, ut semper integra sit fides, & cum novus erumpit error, statim condemnari possit, ne reliquos inficiat. Si illud ab Episcopis expectamus aut in toto orbe dispersis (1), aut in concilio congregatis, quam longum erit, ac sæpe etiam difficile hoc omnium Episcoporum judicium, quæ sententiarum divortia esse poterunt, quod tempus requiretur, ut expressus, quod item, & id quidem multo longius, ut tacitus omnium Episcoporum consensus habeatur. Interim Christiani homines in summo errore, & in maximarum rerum ignorance versarentur, ac sæpe malum, quod illico erat avertendum, serperet, & manaret in dies latius; nisi esset in promptu judex certus, & falli nescius, qui omnem errorem sua sententia depelleret.

(1) Congregatam in œcumenico Concilio; non item per orbem diffusam, & dispersam Ecclesiam erroris expertem esse contendit Jurius, quem Bossuetius *Histor. variat. t. 2. l. 15. n. 99.* solide accurateque refutavit. In eodem luto hæsitavit Theophilus Besguin de la Cuillettierre, Auctor operis *Temoignage de l' Univer. de Paris. t. 1. p. 28.*, itemque Auctor aliterius operis *de la necessité de l' apel p. 665.* Errorem hunc Sacra Facultas Parisiensis an. 1644. apud Languetum Episcopum Svessonensem *Avvertis. 2. an. 1718. n. 22.* damnavit his verbis: "Hæ propositiones in quantum infallibilitati Ecclesie universalis in nullo alio statu, quam in